

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Članka vsak četrtik in večja s poštnino vsakič v Sloveniji s poštninami za dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za tujost 1-20 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge evropske države 5 K. Če kodi sam po njega, plača na leto samo 5 K. — Naročnina se pošlje na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje da odgovori. — Daje „Slovenskega Gospodarja“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 v. — Uredništvo: Korodica cesta številka 5. — Rokopisni se ne vrabijo. — Upravništvo: Korodica cesta številka 5. — Naročnine, izdatki in reklamanje.

En tiskovni ar. plačuje od ustanovitve poštnice na celotni 24 v., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 10 v. Za večkratno objavo primeren popust. V oddelku „Nasveti“ stane beseda 5 v. Pisanje in odgovor v redakciji 24 v., izjave in Poročila 30 v. — Izdatki se sprejemajo do konca meseca. — Neopretni reklamanje se ne vrabijo.

Zmede na Ruskem.

Ruska revolucija je popolnoma prišla pod oblast socialistov. Ob njihovi zmagi meščanske stranke so stale meščanske, kmetijske in delavske stranke v Bratovski slogi. Meščanske stranke so celo prevladovali. Rodzianko, Gučkov, Miljukov in drugi voditelji ruske revolucije so zastopniki liberalnih meščanskih strank.

Počasi pa se je javna oblast vedno bolj pomikala na levo, dokler ni popolnoma prešla v roke revolucionarnega delavstva. Kerenski, ki je skoro pol leta vodil usodo Rusije, je sicer tudi socialist, toda ne mednarodni socialist. Njegovo žarko narodno čutenje mu je narekovalo pripravnost, da je sklepal pogodbe z liberalnimi meščanskimi strankami. Njegova vlada je bila mešana, sestavljena iz zastopnikov delavcev, kmetov, kapitalistov, industrijalcev in trgovcev.

Proti Kerenskemu pa se je dvignil skrajni socializem, ki mu na Ruskem pravijo boljševizem. — Boljševiki so najradikalnejši socialisti, ki zahtevajo in se tudi potegujejo za to, da se takoj izvršijo vse, tudi najvišje zahteve socialističnih naukov in sanjarij. Njihov program vsebuje kot bistveno in najvažnejšo točko zahtevo, naj se zemlja razdeli med brezposelne delavce, naj vsa oblast v državi vzame v svoje roke brezposelno in brezposelno delavstvo, ki naj uprizaro splošno družabno revolucijo. Ruski družabni revoluciji bi naj sledila revolucija v vseh državah v Evropi in tudi v drugih delih sveta. Tako bi bil konec vojske. Ali bo namreč revolucija ubila vojsko ali pa bo od vojske ubita.

Glavni glasnik tega nauka je Lenin, ki je uprizaril upor proti Kerenskemu. Ker se je Leninu pridružil velik del vojaštva, zlasti posadka v Petrogradu, mornarica v mestu Reval v Finskem zalivu in finske čete, je zmagal. Kerenski je moral bežati in čeprav se je trudil s pomočjo vdanega mu vojaštva zopet dobiti v svoje roke oblast v Petrogradu, se mu ni posrečilo. Premagan je in na pobegu. Bajne hoče v inozemstvo.

Sedaj so torej na vrhu boljševiki, vsaj v Petrogradu in v nekaterih drugih mestih. Do moči so prišli skozi kri, ki je tekla po ulicah v Petrogradu in v Moskvi. V Moskvi je bilo kakor poročajo angleški listi, do 14. novembra ubitih 3000 ljudi, in sicer večinoma mirujoči in meščanov. Se več jih je

bilo umorjenih v Petrogradu. Tako upeljavajo boljševiki svojo človeštvo osredujočo vlado. Za usodo domovine in ruskega naroda nimajo nobenega smisla. Boljševiki, ki prevladuje v tej stranki, je mednarodni, tuj vsakemu narodnemu čutu. Voditelji so židovskega pokolenja. Lenin je privzeto ime; voditelj boljševikov se s pravim imenom piše Zederman in je žid. Njegov glavni pomagač Trockij je tudi žid, in njegovo pravo ime je Bronstein. Vladarji in gospodarji Rusije so torej sedaj židje. Vrhtega so na sumu, da so pedkupljeni s tujim denarjem. Nemški neodvisni socialistični voditelj poslanec Haase je javno izpovedal, da je Lenin kupljen z nemškim denarjem.

Kako dolgo bo trajala slava in moč boljševikov, se vsled zamotanih ruskih razmer in bornih in nasprotujočih si poročil ne da reči. Da se boljševiki ne čutijo dovolj močnih, se vidi iz tega, ker se trudijo, da bi upostavili vlado, ki bi bila sestavljena ne samo iz boljševikov, marveč iz vseh socialističnih strank. Nevarnost jim preti zlasti od narodno čutečega vojaštva. Kozaki general Kaledin zbira svoje kozake, da bi z njimi udaril na Petrograd in na Lenina. Zasedel je s svojimi četami pokrajino ob reki Don, kjer so premogovniki, iz katerih se dobiva premog za železnice. Vrh tega zadržuje na železnici živila, določena za Petrograd. Z gladom hoče mesto odvrti od boljševizma. Bajne sodeluje s Kaledinom nekdanji vrhovni ruski poveljnik veliki knez Nikolaj Nikolajevič.

Ruske zmede se torej ne bo kmalu konec. Vsled tega je pa tudi treba upanje na mir odložiti v bodočnost. Dokler namreč ne bo na Ruskem dovolj močne, vso državo zastopajoče vlade, dotlej ni govora o mirovnih pogajanjih, ki bi objubljala uspeh. Socialistične stranke, druga drugo porivajoče in odpirajoče, niso vsa Rusija, temveč le majhen del. Za lrbtom Rusije pa še tudi preži lokavi Japonci, ki je kot zvesti vdanik četversporazuma pripravljen o potrebnem času s svojim bičem vdariti po ruski revoluciji.

Cesarski namestnik grof Clary zahteva od kmetov masti.

Cesarski namestnik grof Clary je razposlal podrejenim uradom odlok, v katerem zahteva, da mo-

rajo okrajna glavarstva z vso silo in odločnostjo zahtevati od kmetov oddajo masti. Grof Clary pravi v tem odloku, da se mora izvršiti oddaja masti z vso natančnostjo in strogostjo, ne glede, ali pride mast tudi odkod drugod ali ne. Za oddajo se ne sme dovoliti nikakega odloga, ker grof Clary pričakuje, da bodo kmetje že prihodnje tedne začeli klati svinje. Grof Clary naroča okrajnim glavarstvom, naj se v slučajih, če bi kmet ne hotel oddati masti, poslužijo pomoči orožništva ter naj nastavijo posebne nadzorovalne uradnike. Gospod namestnik upa, da se bo s pomočjo sile posrečilo okrajnim glavarstvom s primerno odločnostjo zadostiti namestniškemu odloku in streti vsak odpor. Čim več masti bodo okrajna glavarstva dobila od kmetov, temveč masti bodo potem mesta in drugi kraji dobili od namestnije. Grof Clary uradov. Kot prevzemni urad za oddano mast je v prvi ob koncu, da so za takojšnjo strogo izvršitev tega odloka osebno odgovorni voditelji podrejezopet postavljena znana „štajerska nakupovalna družba.“

Clary v duhu vidi kmetске shrambe polne speha in dišeče masti. Gospod grof si predstavlja kmetске svinjake, v katerih se kotalijo sami debeli prašiči. Po njegovem mnenju ne gre, da bi kmet sam zavžival te zemeljske dobrote. In zaukazal je okrajnim glavarjem, naj se, če ne drugače, s silo kmetu odvzame mast.

Svetujemo grofu Claryju, da se potruzi v kak kmetški svinjak. Tam ne bo našel domnevanih debelih prašičev, ampak večinoma le borne in suhe živali, ki bodo dale kmetu le meso in prav malo masti. Kako pa naj naše kmetice odebelijo svinje? Z žitom se ne sme krmiti, ker se ga je toliko odvzelo, da ga še za seme primanjkuje. Krompir se tudi ravno zadnji čas odvzema z vso silo. Pusti se ga tako

LISTEK

Vojni spomini.

[Januš Udele.]

(Dalje.)

Odkorakali smo iz Bežave. Se pred svitom in prekoračili bukovinsko mejo pri vasi Babin. Slopili smo tedaj prvič na tla deželice, ki je skoro po vsem podobna, če ne že jednaka, naši slovenski domovini. Dičijo jo kot Slovenijo z gozdovi porasčeni griči, na gosto je posejana z velikim številom bogatih vasic. Zastopani so v njej menda vsi avstrijski jeziki, vse veroizpovedi in narodnosti. Saj se je je ravno radi te mešanice oprijel priimek: mala Avstrija.

Meni ugaja Bukovina nad vse, kar se tiče krajev in prebivalstva. Prebivalci so razen Židov zdravokrepke rasti, dobrasrdni, prijazni in zvečine imoviti, ker je deželica posebno ob Dnjestru še skoraj rodovitnejša nego Galicija.

Marširali smo skozi Zastawno, mimo vasice Jourkoutz (rusinski Jurkowie) v vas Pohorloutz (Pohorlucci). Tukaj smo si odpeli en dan, v noči naslednjega dne smo se plazili skozi vas Okna v bližino Dnjestra. To pot in nekaj doživljanje sem že opisal pod naslovom „Hlače.“ V teh postojankah nisimo uživali nič kaj prijetnega, ker nas je preveč solila sovražna artilerija ter nas mučila neznozna vročina. V vročini so se pa plodile črne muhe, katerih nadležnost po dnevi in po noči nisimo občutili nikjer tako kakor v Bukovini. Ob Dnjestru je te golazni

nepopisno veliko, da se jej ne more človek sploh ubraniti. Naročili smo si pozneje iz Černovic tanke mrežice za obraz in roke, sicer bi bilo izključeno, kaj po dnevu pisati ali čitati. Saj ni čuda, da so se ti črnuhasti sitneži tako razmnožili, so pač uživali preobilno hrano mrtvih trupel, ki so se solnčila v o-mamljivo sladkem smradu med našimi in ruskimi jarki.

Lahen poletni vetrič, ki je potresaval komaj vidno listje na drevju, je naganjal sedaj nam in zopet Rusom smrad s celimi roji muh. Slednjič je to pihljanje muh in smradu le začelo presedati ruskim nosovom. Približal se je njih odposlanec z belo zastavico našim postojankam in oddal pismo. Divizija je dovolila premirje za nekaj ur, da se pokopljejo ti mrličji ter se prežene ostudni smrad z muhami vred.

Za časa premirja smo se prijateljsko pogovarjali z ruskimi častniki, kakor bi se ne bili sploh nikoli bojevali ter pobijali med seboj. Po preteku odločenega roka se je potuknil vsak v svoj zakop; krogle so počele brundati nad glavami svojo staro smrtno pesem.

Polkovni štab se je bil nastanil pod mostom vozne ceste. O kakih vodi ali mokroti ni bilo tukaj niti sledu, čisto suho je bilo ter precej zavarovano pred pozdravi artilerije.

Nekega popoldne se je venčar le pooblašilo in vril se je dež kot bi poveznil na zemljo polno vedro. Pod mostom smo bili pod streho; nikdo se ni domislil, da bi znal potoček narasti vsled deževja in tudi nas nekoliko omočiti. Zunaj je še vedno vlivalo, grmelo in bliskalo, da smo se tiščali skupaj kakor preplašene ovce. Kar prišomo nekaj od levece, se pred-

no smo se utegnili dobro ozreti, nas je že hladila potočnica preko kolen. Na plano smo jo ubrali na dež med blisk in grom. Pozabili smo bili pod mestom vso prtljago, s to je pač odromala voda za vedno z Bogom. Odslej se nisimo tiščali več pod most, ampak smo se preselili kar v prve jarke ob ovinku ceste.

Izvolitev tega prostora je bila presneto neugodna, ker nas je obmetaval sovražnik z artilerijo ravno od strani. Je itak pravzaprav vse jedno, če se puca na človeka od spredaj, od strani ali od zadej. Nekako prirojeno je pač umrljivemu zemljanu, da pričakuje nevarnost vedno le od sprednje strani. A naravnost nekaj res nevzdržljivega je za vojaka, če ga začne smoditi ter paliti nasprotnik od strani ali celo v hrbet. Rusi so pa mojstri, kar se tiče flankiranja (streljanja od strani).

Tako so tudi nam nekega dne koj od zore do popoldne pošiljali en šrapnel za drugim v našo odprto stran. Neprestano je pokalo in treskalo, da je presedal ropot še meni, ki posedujem sicer debele in močne živce. Popoldne bi pa bil vendar le rad dremal. Da se zavarujeva s Franclom pred svinčeno točo, sva si pustila izdolbsti v obe strani breg luknjo in sva počenila v njo.

Sva že dremavsala, pa pristopica naš oberstleutnant od bataljona, me porine malo na stran in se vseda tik mene s pripombo:

„No, zraven njega svetosti bom pa že gotovo varen.“

Neprenehoma je blebetal, ne pustivši noju pri miru, da bi spala. Artilerija nam je muzicirala kar brez presledka; častnik pa se je vedno posmihal, češ: